TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. gruodžio 5 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Direktyva 93/13/EEB — Regiono vartotojų apsaugos asociacijos pareikštas ieškinys dėl uždraudimo — Teritorinis teisingumas — Galimybės apskųsti pirmosios instancijos teismo sprendimą pripažinti kompetencijos neturėjimą nebuvimas — Valstybių narių procesinė autonomija — Lygiavertiškumo ir veiksmingumo principai“

Byloje C-413/12

dėl *Audiencia Provincial de Salamanca* (Ispanija) 2012 m. rugsėjo 7 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2012 m. rugsėjo 11 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León

prieš

Anuntis Segundamano España SL

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Ilešič, teisėjai C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (pranešėja) ir E. Jarašiūnas,

generalinis advokatas P. Mengozzi,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, atstovaujamos *procuradora* S. Román Capillas, padedamos *letrado* A. Castro Martín,

— Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos S. Centeno Huerta,

— Europos Komisijos, atstovaujamos J. Baquero Cruz ir M. van Beek bei M. Owsiany-Hornung,

susipažinęs su 2013 m. rugsėjo 5 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: ispanų.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bylą tarp *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León* (toliau – ACICL) ir *Anuntis Segundamano España SL* (toliau – ASE), pradėtą gavus ieškinį dėl uždraudimo, kuriuo siekiama pripažinti kai kurias ASE interneto svetainės naudojimo sąlygas, su kuriomis galima susipažinti šios bendrovės interneto svetainėje, negaliojančiomis.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 93/13 23 ir 24 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„kadangi asmenys arba organizacijos, pagal valstybės narės teisės aktus laikomos tuo klausimu turinčiomis teisėtą interesą [apsaugoti vartotoją], privalo turėti galimybių pradėti procesinius veiksmus dėl sutarties, kuri sudaryta bendram naudojimui su vartotojais sudaromose sutartyse, sąlygų, ir, visų pirma, dėl nesąžiningų sąlygų, teisme arba administracinėje institucijoje, kuri yra kompetentinga nagrinėti skundus arba inicijuoti atitinkamus procesinius veiksmus; tačiau kadangi ši galimybė nereikalauja bendrųjų sąlygų, įgytų atskiruose ekonominiuose sektoriuose, išankstinio patvirtinimo;

kadangi valstybių narių teismai arba administracinės institucijos privalo disponuoti pakankamomis bei veiksmingomis priemonėmis apsisaugojant nuo nuolatinio nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais taikymo [priemonėmis siekiant uždrausti taikyti nesąžiningas sąlygas sutartyse su vartotojais]“.

4 Pagal šios direktyvos 7 straipsnio 1 ir 2 dalis:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojų ir konkurentų naudai egzistuotų pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniam nesąžiningų [užkertančios kelią nesąžiningų] sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų sudaromose su vartotojais.

2. Pirmojoje straipsnio dalyje nurodytos priemonės apima nuostatas, pagal kurias asmenys arba organizacijos, pagal nacionalinės teisės aktus turinčios teisėtą interesą apsaugoti vartotojus, gali pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus iškelti bylą teismuose arba kompetentingose administracinėse institucijose, kad būtų priimtas sprendimas dėl to, ar bendram naudojimui parengtos sutarčių sąlygos yra nesąžiningos, ir galėtų būti pritaikytos tinkamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią tolesniam tokių sąlygų naudojimui“.

Ispanijos teisė

5 Ispanijos civilinio proceso kodekso (*Ley de Enjuiciamiento Civil*, toliau – LEC) II antraštinės dalies, skirtos teismingumui ir kompetencijai, II skyriaus „Dėl kompetencijos taisyklių“ 2 dalyje, reglamentuojančioje teritorinį teismingumą, esančio 52 straipsnio 1 dalies 14 ir 16 punktuose numatyta:

„Pirmesniuose straipsniuose numatytos teismingumo nustatymo taisyklės netaikomos ir teismingumas nustatomas laikantis šiame straipsnyje nustatytų taisyklių tokiais atvejais:

<...>

14. Kompetenciją nagrinėti bylas, pradėtas gavus ieškinius dėl sutarties sąlygos pripažinimo negaliojančia arba dėl tipinių sutarties sąlygų pripažinimo niekinėmis, turi ieškovo gyvenamosios arba įsisteigimo vietos teismas. Šiais klausimais kompetenciją nagrinėti ieškinius dėl neteisėto fakto nustatymo, dėl uždraudimo arba pareiškimus dėl reikalavimų atsiėmimo turi atsakovo įsisteigimo arba gyvenamosios vietos teismas, o tuo atveju, kai atsakovo gyvenamoji vieta yra ne Ispanijos teritorijoje, – sutarties sudarymo vietos teismas.

<...>

16. Kompetenciją nagrinėti bylas, pradėtas gavus ieškinį dėl uždraudimo, kuriuo siekiama apginti ir kolektyvinius, ir atskirus vartotojų ir naudotojų interesus, turi atsakovo gyvenamosios arba įsisteigimo vietos teismas, o tuo atveju, kai atsakovo gyvenamoji vieta yra ne Ispanijos teritorijoje, – ieškovo gyvenamosios vietos teismas“.

6 Pagal LEC 60 straipsnio, kuris skirtas ginčams dėl teritorinio teismingumo nebuvimo, 1 dalį:

„Jeigu išnagrinėjęs teritorinės kompetencijos nebuvimu grindžiamą prieštaravimą arba išklausęs visas bylos šalis teismas priima sprendimą pripažinti, kad jis neturi nagrinėti bylos, tas teismas, kuriam byla perduodama nagrinėti, privalo laikytis tokio sprendimo ir negali *ex officio* nuspręsti, kad byla jam neteisminga“.

7 LEC 67 straipsnyje, skirtame skundams dėl teritorinio teismingumo, numatyta:

„1. Nutartys dėl teritorinio teismingumo neskundžiamos.

2. Apeliaciniuose skunduose ir atskiruosiuose skunduose dėl proceso pažeidimų argumentus dėl teritorinio teismingumo nebuvimo galima pateikti tik tuo atveju, kai nagrinėjamoje byloje taikomos imperatyvios teisės normos“.

8 Ispanijos teisėje ieškiniai dėl uždraudimo vartotojų interesų apsaugos srityje reglamentuojami 2007 m. lapkričio 16 d. Karaliaus įstatyminio dekreto Nr. 1/2007 dėl Bendrojo įstatymo, susijusio su vartotojų ir naudotojų apsauga, ir kitų papildomų įstatymų išdėstymo nauja redakcija (*Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias* (BOE, Nr. 287, 2007 m. lapkričio 30 d., p. 49181, toliau – Karaliaus įstatyminis dekretas Nr. 1/2007) 53–56 straipsniais.

9 Karaliaus įstatyminio dekreto Nr. 1/2007 53 straipsnyje, skirtame ieškiniams dėl uždraudimo, nustatyta:

„Ieškiniu dėl uždraudimo siekiama priversti atsakovą nutraukti savo elgesį arba užkirsti tokiam elgesiui kelią ateityje. Toks ieškinys gali būti pareikštas ir siekiant uždrausti elgesį, kuris buvo nutrauktas ieškinio pareiškimo momentu, jeigu yra pakankamai įrodymų, kad toks elgesys gali nedelsiant būti pakartotas.

Pagal šio skyriaus nuostatas bet koks patarimas nustatyti nesąžiningas sąlygas taip pat laikomas elgesiu, prieštaraujančiu nesąžiningas sąlygas reglamentuojantiems teisės aktams“.

10 Šio dekreto 54 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta:

„Ieškinį dėl elgesio, prieštaraujančio šio įstatymo nuostatoms ir susijusio su nesąžiningomis sąlygomis, nekomercinėse patalpose sudarytomis sutartimis, nuotoline prekyba ir parduodant produktus ir kelionių paketus suteikiamomis garantijomis, uždraudimo gali pareikšti:

<...>

b) vartotojų ir naudotojų asociacijos, kurios atitinka šiame įstatyme arba atitinkamai regionų teisės aktuose, skirtuose vartotojų ir naudotojų interesų gynybai, numatytus reikalavimus;

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

11 ACICL yra vartotojų apsaugos asociacija, įtraukta į Kastilijos ir Leono autonominės srities vartotojų ir naudotojų organizacijų registrą. Jos buveinė yra Salamankoje (Ispanija). Ji turi 110 narių. Šios asociacijos veikla apima tik minėtos srities teritoriją. ACICL nepriklauso jokiai federacijai ir nėra susijungusi su jokia vartotojų apsaugos asociacijų konfederacija arba regionine ar nacionaline federacija.

12 ASE yra komercinė bendrovė, kurios buveinė yra Barselonoje (Ispanija). Jai priklauso interneto svetainė, į kurią privatūs asmenys ir atskirų sektorių specialistai gali įdėti su nekilnojamuoju turtu arba naudotomis prekėmis susijusius skelbimus ir įdarbinimo pasiūlymus.

13 Interneto svetainės naudojimo sąlygos, su kuriomis galima susipažinti šioje svetainėje, padalytos į dvi grupes, t. y. „bendrosios naudojimo sąlygos“ ir „su skelbimų įdėjimu susijusios specialiosios sąlygos“ (toliau – specialiosios sąlygos).

14 Pagrindinėje byloje nagrinėjamo ieškinio dėl uždraudimo pateikimo nacionaliniams teismams dieną specialiosiose sąlygose buvo 6 straipsnis dėl atsakomybės ribojimo ir 7 straipsnis „Skelbimą įdedančio asmens pareiškimai ir garantijos (Žalos atlyginimas)“.

15 Remdamasi Karaliaus įstatyminio dekreto Nr. 1/2007 54 straipsniu, ACICL pateikė *Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca* (Salamankos pirmosios instancijos komercinių bylų teismas Nr. 4) prieš ASE nukreiptą ieškinį dėl uždraudimo. Šiame ieškinyje prašyta, pirma, specialiųjų sąlygų 6 straipsnį ir 7 straipsnio 7 dalį pripažinti negaliojančiais ir, antra, įpareigoti ASE šias sąlygas išbraukti iš specialiųjų sąlygų ir nenaudoti jų ateityje.

16 2011 m. balandžio 6 d. nutartyje *Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca* nurodė, kad neturi jurisdikcijos nagrinėti ACICL ieškinio. Minėtas teismas nusprendė, kad pagal LEC 52 straipsnio 1 dalies 14 punktą ieškiniai dėl uždraudimo, pareikšti siekiant apginti kolektyvinius vartotojų ir naudotojų interesus, teismingi atsakovo įsisteigimo arba gyvenamosios vietos teismui. Minėtoje nutartyje jis nurodė, kad nutartį galima apskųsti *Audiencia Provincial de Salamanca* (Salamankos provincijos teismas).

17 Šią nutartį ACICL apskundė *Audiencia Provincial de Salamanca*. Ji nurodė, kad pripažinus, jog vartotojų apsaugos asociacijos ieškiniai dėl uždraudimo naudoti nesąžiningas sąlygas teritoriškai neteismingi tokios asociacijos buveinės vietos teismui, pažeidžiamas Direktyva 93/13 siekiamas tikslas.

18 Nutartyje pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą *Audiencia Provincial de Salamanca* nurodo, kad abejonių kelia du klausimai.

19 Pirma, pagal nacionalines procesines nuostatas, konkrečiai kalbant, LEC 52 straipsnio 1 dalies 16 punktą ir 67 straipsnį, pirmosios instancijos teismų nutartys dėl teritorinio neteismingumo neskundžiamos, todėl tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, ACICL privalėjo kreiptis tik į atsakovo įsisteigimo arba gyvenamosios vietos teismą, esantį Barselonoje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl to, ar minėtos Ispanijos teisės nuostatos dėl teritorinio teismingumo ir dėl skundų, susijusių su gavus ieškinį dėl uždraudimo pirmosios instancijos teismų priimtais sprendimais pripažinti teritorinės kompetencijos neturėjimą, nepažeidžia Direktyvoje 93/13 nustatyto reikalavimo užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį.

20 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimą, ar teismingumo taisyklė, pagal kurią ieškinį dėl uždraudimo vartotojų apsaugos asociacija turi pateikti pardavėjo arba tiekėjo įsisteigimo arba gyvenamosios vietos teisme, nepažeidžia siekio užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį ir lygiavertiškumo bei veiksmingumo principų. Iš tiesų tokiomis sąlygomis vartotojų apsaugos asociacija, kaip antai ACICL, faktiškai gali būti priversta atsisakyti pareikšti tokį ieškinį dėl savo mažo biudžeto ir ribotos veiklos teritorijos.

21 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad su 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32, toliau – Briuselio konvencija) susijusioje Teisingumo Teismo praktikoje nustatyta, kad ieškinių dėl uždraudimo naudoti Direktyvos 93/13 7 straipsnyje nustatytas neteisėtas sąlygas veiksmingumas būtų labai susilpnintas, jeigu tokius ieškinius galima būti pareikšti tik pardavėjo arba tiekėjo įsisteigimo arba gyvenamosios vietos valstybėje (2002 m. spalio 1 d. Sprendimo *Henkel*, C-167/00, Rink. p. I-8111, 43 punktas). Tuo remdamasis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas daro išvadą, kad tie patys principai galėtų būti taikomi pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju, o tai reikštų, kad turinčiais kompetenciją reikėtų pripažinti vartotojų apsaugos asociacijos, kuri pareiškia ieškinį nesąžiningas sąlygas į sutartį įtraukusiam pardavėjui arba tiekėjui, buveinės teismus.

22 Tokiomis aplinkybėmis *Audiencia Provincial de Salamanca* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar remdamasis apsauga, kuri pagal direktyvą [93/13] užtikrinama vartotojui, *Audiencia Provincial [de Salamanca*], kaip nacionalinis apeliacinis teismas, net ir nesant šiuo klausimu vidaus teisės normos, gali nagrinėti apeliacinį skundą dėl [*Juzgado de Primera Instancia No 4 y de lo Mercantil de Salamanca*] sprendimo, kuriuo pripažįstama, kad teritorinę kompetenciją nagrinėti vartotojų [apsaugos] asociacijos, kurios veiklos teritorija yra ribota, kuri nesusijungusi su kitomis asociacijomis ir joms nepriklauso ir kurios biudžetas ir narių skaičius nėra dideli, ieškinį dėl uždraudimo turi atsakovo įsisteigimo vietos teismas?

2. Ar [SESV] 4, 12, 114 ir 169 straipsnius [ir] Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 38 straipsnį kartu su Direktyva 93/13, Teisingumo Teismo praktika dėl aukšto vartotojų interesų apsaugos lygio ir direktyvų veiksmingumo, taip pat lygiavertiškumo bei veiksmingumo principais reikia aiškinti taip, kad pagal juos teritorinę kompetenciją nagrinėti vartotojų [apsaugos] asociacijos, kurios veiklos teritorija yra ribota, kuri nesusijungusi su kitomis asociacijomis ir joms nepriklauso ir kurios biudžetas ir narių skaičius nėra dideli ir skirti vartotojų ir naudotojų kolektyviniams ar atskiriems interesams apsaugoti, ieškinį dėl uždraudimo toliau naudoti nesąžiningas sutarties sąlygas turi šios asociacijos, o ne atsakovo įsisteigimo vietos teismas?“

Dėl prejudicinių klausimų

23 Savo dviem klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvą 93/13 ir lygiavertiškumo bei veiksmingumo principus reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės procesinės teisės aktai, kuriuose numatyta, kad, pirma, vartotojų apsaugos asociacijų ieškiniai dėl uždraudimo turi būti pateikti atsakovo įsisteigimo arba gyvenamosios vietos teismams ir, antra, pirmosios instancijos teismo sprendimai dėl teritorinės kompetencijos neturėjimo negali būti skundžiami.

24 Ispanijos vyriausybė pareiškė prieštaravimą, grindžiamą nepriimtinumu prejudicinio klausimo, susijusio su galimybės ginčyti teismo, į kurį kaip į pirmąją instanciją kreiptasi su ieškiniu dėl uždraudimo, kaip antai nagrinėjamu pagrindinėje byloje, sprendimą dėl kompetencijos neturėjimo nebuvimu. Ji rėmėsi tuo, kad šis klausimas nesusijęs su jokiu Sąjungos teisės principu. Šios vyriausybės teigimu, šis klausimas susijęs su teise į veiksmingą teisminę gynybą, kuri užtikrinama pagal Ispanijos Konstituciją.

25 Šiuo atžvilgiu užtenka konstatuoti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamą ieškinį pareiškė vartotojų apsaugos asociacija ir juo siekiama uždrausti nesąžiningas sutarties sąlygas, kurias naudoja pardavėjas arba tiekėjas. Iš to matyti, kad pagrindinėje byloje klausimas dėl galimybių apskųsti teismo, kuriam pateiktas ieškinys dėl uždraudimo, sprendimą dėl teritorinės kompetencijos neturėjimo nebuvimo susijęs su procesinės tvarkos, skirtos užtikrinti teisės, kuri teisės subjektams kyla iš Sąjungos teisės, veiksmingumui; konkrečiu atveju tai yra vartotojų apsaugos asociacijų teisė imtis veiksmų, kad būtų užkirstas kelias toliau naudoti nesąžiningas sąlygas, t. y. teisė, kaip antai numatyta, be kita ko, Direktyvos 93/13 7 straipsnyje, kai šių veiksmų imamasi „vartotojų ir konkurentų naudai“.

26 Taigi, kai pateikti klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu, juos turi nagrinėti Teisingumo Teismas (šiuo klausimu žr. 2012 m. birželio 14 d. Sprendimo *Banco Español de Crédito*, C-618/10, 76 punktą).

27 Kiek tai susiję su esme, primintina, kad Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta valstybių narių pareiga savo nacionalinės teisės sistemose numatyti pakankamas ir veiksmingas priemones, užkertančias kelią tolesniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų sudaromose su vartotojais. Šios priemonės privalo apimti nuostatas, pagal kurias organizacijos, pagal nacionalinės teisės aktus turinčios teisėtą interesą apsaugoti vartotojus, galėtų pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus kreiptis į teismus arba į kompetentingas administracines institucijas.

28 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad Direktyvoje 93/13 nėra nuostatos, kuria remiantis būtų galima nustatyti teismą, turintį teritorinę kompetenciją nagrinėti vartotojų apsaugos asociacijų vartotojų ir konkurentų naudai pareikštus ieškinius dėl uždraudimo naudoti nesąžiningas sąlygas. Šia direktyva taip pat nereglamentuojamas klausimas dėl teismų, kurie tokiu atveju turėtų priimti sprendimus dėl teritorinės kompetencijos neturėjimo, instancijų skaičiaus.

29 Be to, kaip savo išvados 28 punkte pabrėžė generalinis advokatas, nei 1998 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/27/EB dėl draudimų ginant vartotojų interesus (OL L 166, p. 51; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 4 t., p. 43), nei ją pakeitusia 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/22/EB dėl ieškinių dėl uždraudimo ginant vartotojų interesus (OL L 110, p. 30) nereglamentuojamas klausimas dėl teismų instancijų skaičiaus, kurį valstybės narės turi numatyti, kiek tai susiję su sprendimais dėl teritorinės jurisdikcijos neturėjimo, priimtais gavus ieškinį dėl uždraudimo, kurį turi teisę pateikti vartotojų apsaugos asociacijos. Be to, šiose direktyvose taip pat nenumatytos teritorinio teismingumo paskirstymo taisyklės ieškinių dėl uždraudimo, pareiškiamų ginant vartotojų interesus, srityje.

30 Nesant suderintų procesinių priemonių, kuriomis naudodamosi vartotojų apsaugos asociacijos galėtų pareikšti ieškinį, skirtą tam, kad tiek vartotojų, tiek konkurentų naudai būtų užkirstas kelias toliau naudoti nesąžiningas sąlygas, vadovaujantis procesinės autonomijos principu, su tuo susijusių taisyklių nustatymas priskiriamas kiekvienos valstybės narės vidaus teisės tvarkai, tačiau su sąlyga, kad tokios taisyklės nėra mažiau palankios nei reglamentuojančios panašias situacijas, kurioms taikoma vidaus teisė (lygiavertiškumo principas), ir kad dėl jų netampa praktiškai neįmanoma arba pernelyg sudėtinga pasinaudoti pagal Sąjungos teisę vartotojų apsaugos asociacijoms suteiktomis teisėmis (veiksmingumo principas) (pagal analogiją žr. 2013 m. kovo 14 d. Sprendimo *Aziz*, C-415/11, 50 punktą ir 2013 m. balandžio 18 d. Sprendimo *Irimie*, C-565/11, 23 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

31 Dėl lygiavertiškumo principo reikia konstatuoti, kad Teisingumo Teismas neturi jokių duomenų, galinčių sukelti abejonių dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų procesinių nuostatų suderinamumo su šiuo principu.

32 Iš tiesų iš LEC 52 straipsnio 1 dalies 14 ir 16 punktų matyti (o prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi tai patikrinti), kad atsakovo įsisteigimo arba gyvenamosios vietos teismo teritorinės kompetencijos taisyklė taikoma visiems ieškiniams dėl uždraudimo, t. y. ir tiems, kuriais siekiama užkirsti kelią tolesniam tipinėse sutartyse įtvirtintų bendrųjų sąlygų naudojimui, ir tiems, kuriuos siekdamos apginti kolektyvinius vartotojų interesus pareiškia vartotojų apsaugos asociacijos.

33 Kiek tai susiję su nacionaline teisės nuostata, kurioje nustatyta, kad nėra galimybės apskųsti pirmosios instancijos teismo sprendimo pripažinti teritorinės kompetencijos neturėjimą, t. y. LEC 67 straipsnio 1 dalimi, iš nutarties pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagal Ispanijos proceso teisę ši nuostata taikoma bendrai.

34 Kiek tai susiję su veiksmingumo principu, reikia priminti, jog Teisingumo Teismas jau nusprendė, kad kiekviena byla, kurioje kyla klausimas, ar dėl nacionalinės procesinės nuostatos Sąjungos teisę taikyti tampa neįmanoma arba pernelyg sudėtinga, turi būti nagrinėjama atsižvelgiant į šios nuostatos svarbą visame procese, jo eigą ir ypatumus įvairiose nacionalinėse institucijose. Turint tai omenyje, prireikus reikia atsižvelgti į valstybės narės teismų sistemą pagrindžiančius principus, pavyzdžiui, teisės į gynybą apsaugą, teisinio saugumo ir sklandaus proceso principus (šiuo klausimu žr. 2009 m. spalio 6 d. Sprendimo *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, Rink. p. I-9579, 39 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką ir minėto Sprendimo *Aziz* 53 punktą).

35 Šioje byloje teigiama, kad dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamo ieškinio dėl uždraudimo perdavimo kitam teismui, esančiam vietoje, kuri labiau nutolusi nuo ACICL buveinės, šiai asociacijai gali kilti didelių nepatogumų, t. y. dėl to, kad kompetenciją nagrinėti šį ieškinį turintis teismas geografiškai yra toli, tokia asociacija gali privalėti atsisakyti tokio ieškinio dėl finansinių priežasčių.

36 Dėl ACICL nurodytų sunkumų pažymėtina, kad, atrodo, jų kyla, pirma, ne dėl taisyklės, kad teritorinę jurisdikciją nagrinėti vartotojų apsaugos asociacijos pareikštą ieškinį dėl užraudimo turi atsakovo įsisteigimo arba gyvenamosios vietos teismas, ir, antra, ne dėl taisyklės, susijusios su galimybės apskųsti pirmosios instancijos teismo sprendimą pripažinti teritorinės kompetencijos neturėjimą nebuvimu.

37 Iš tiesų ACICL kylantį sunkumą atsakovo įsisteigimo vietos teismui pateikti ieškinį dėl uždraudimo, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje, lemia ne pačios šios procesinės nuostatos, bet pačios asociacijos ekonominė padėtis.

38 Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad, kaip savo išvados 36 punkte pabrėžė generalinis advokatas, procesinės nuostatos, susijusios su teisių gynimo būdų pagal vidaus teisę struktūra ir teismų instancijų skaičiumi, kuris užtikrintų gerą teisingumo vykdymą ir nuspėjamumą, turi būti viršesnės už konkrečius interesus, t. y. jos negali būti nustatytos atsižvelgiant į ypatingą vienos šalies ekonominę padėtį.

39 Žinoma, norint užtikrinti veiksmingumo principo laikymąsi, dėl teisių gynimo pagal vidaus teisę sistemos ir teismų instancijų skaičiaus negali tapti neįmanoma arba pernelyg sudėtinga pasinaudoti teisėmis, kurių teisės subjektams kyla pagal Sąjungos teisę.

40 Pirma, pabrėžtina, kad, kaip matyti iš nutarties pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, pagal LEC 60 straipsnio 1 dalį atsakovo įsisteigimo vietos teismas, gavęs ieškinį dėl uždraudimo po to, kai ieškovo įsisteigimo vietos teismas pripažįsta, kad neturi jurisdikcijos nagrinėti tokio ieškinio, negali ginčyti savo jurisdikcijos, todėl privalo tokį ieškinį išnagrinėti iš esmės.

41 Antra, net jeigu neatmetama, kad dėl ieškinio pateikimo atsakovo įsisteigimo vietos teismui ACICL gali patirti papildomų išlaidų, vis dėlto remiantis Teisingumo Teismui pateikta bylos medžiaga negalima konstatuoti (o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), kad sklandi proceso eiga užtikrinama, kai tokia asociacija dalyvauja visose proceso stadijose (pagal analogiją žr. 2013 m. birželio 27 d. Sprendimo *Agrokonsulting-04*, C-93/12, 50 punktą).

42 Trečia, sunkumus, kurių gali patirti ACICL, galima įveikti naudojantis kitomis priemonėmis, skirtomis kompensuoti ACICL finansiniams sunkumams, pavyzdžiui, nemokama teisine pagalba (šiuo klausimu žr. 2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *DEB*, C-279/09, Rink. p. I-13849, 59 ir 60 punktus ir pagal analogiją minėto Sprendimo *Agrokonsulting-04* 50 punktą).

43 Be to, pateiktuose procesiniuose dokumentuose Ispanijos vyriausybė pabrėžė, kad vartotojų apsaugos organizacijos, kai pateikia ieškinį dėl uždraudimo, gali būti (o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas) atleistos nuo prievolės pateikti garantiją.

44 Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad pagrindinėje byloje ginčas dėl teismingumo galutinai neišspręstas, nes nėra galimybės apskųsti 2011 m. balandžio 6 d. nutarties, kurioje *Juzgado de Primera Instancia nº 4 y de lo Mercantil de Salamanca* nurodė, kad neturi teritorinės jurisdikcijos nagrinėti ACICL pareikšto ieškinio dėl uždraudimo. Kaip matyti iš nutarties pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, šis ginčas galėtų būti atnaujintas apskundus sprendimą, kuriuo byla išnagrinėjama iš esmės.

45 Ketvirta, kaip pateiktuose procesiniuose dokumentuose pabrėžė Ispanijos vyriausybė, LEC 60 straipsnio 1 dalimi, be kita ko, siekiama išvengti prieštaringų sprendimų, todėl jurisdikcija priskiriama vienam teismui. Taigi, tokia taisyklė galėtų užtikrinti vienodą praktiką visoje nacionalinėje teritorijoje ir taip prisidėti prie teisinio saugumo (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Agrokonsulting-04* 56 punktą).

46 Kiek tai susiję su Teisingumo Teismo praktika, išplaukančia iš minėto Sprendimo *Henkel*, kuria remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pirmiausia reikia patikslinti, kad Briuselio konvencijos ir ją pakeitusio 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42) nuostatos taikomos tik su keliomis valstybėmis susijusiose bylose.

47 Iš to matyti, kad reikalavimas, išplaukiantis iš minėto Sprendimo *Henkel*, visų pirma iš jo 43 punkto, kuriame Teisingumo Teismas, susiklosčius su keliomis valstybėmis susijusioms aplinkybėms, dėl Briuselio konvencijos aiškinimo konstatavo, kad ieškinių dėl uždraudimo naudoti Direktyvos 93/13 7 straipsnyje nustatytas neteisėtas sąlygas veiksmingumas būtų labai susilpnintas, jeigu tokius ieškinius galima būti pareikšti tik pardavėjo arba tiekėjo įsisteigimo arba gyvenamosios vietos valstybėje narėje, negali būti taikomas pagrindinėje byloje susiklosčiusiomis aplinkybėmis, pagal kurias prašoma išaiškinti tik vienos valstybės narės procesines nuostatas.

48 Dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodomo vartotojų apsaugos asociacijos prilyginimo vartotojams, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 93/13, primintina, kad, kaip savo išvados 51 punkte iš esmės pabrėžė generalinis advokatas, pagal nusistovėjusią teismo praktiką apsaugos sistema, kuri įgyvendinama Direktyva 93/13, paremta tuo, kad vartotojo padėtis yra mažiau palanki nei pardavėjo ar tiekėjo, kiek tai susiję su galimybe derėtis ir turimos informacijos kiekiu (žr., be kita ko, 2009 m. birželio 4 d. Sprendimo *Pannon GSM*, C-243/08, Rink. p. I-4713, 22 punktą; minėto Sprendimo *Banco Español de Crédito* 39 punktą ir minėto Sprendimo *Aziz* 44 punktą).

49 Reikia konstatuoti, kad, kiek tai susiję su procesinėmis priemonėmis, kuriomis turi teisę naudotis vartotojų apsaugos asociacijos, kai nori užkirsti kelią toliau naudoti nesąžiningas sąlygas, šių asociacijų padėtis nėra mažiau palanki nei pardavėjo ar tiekėjo.

50 Nepaneigiant vartotojų apsaugos asociacijų esminio vaidmens, kurį joms būtina suteikti siekiant aukšto vartotojų apsaugos lygio Europos Sąjungoje, svarbos, vis dėlto reikia konstatuoti, kad ieškiniui dėl uždraudimo, kurį tokia asociacija pareiškia pardavėjui arba tiekėjui, nebūdingas pusiausvyros nebuvimas, kuris egzistuoja individualaus ieškinio, kurį vartotojas pareiškia pardavėjui ar tiekėjui, kuris yra kita sutarties šalis, atveju.

51 Tokį skirtingą požiūrį pagrindžia ir Direktyvos 98/27 4 straipsnio 1 dalis bei Direktyvos 2009/22 4 straipsnio 1 dalis, pagal kurias Sąjungos teisės, susijusios su vartotojų apsauga, pažeidimo, padaryto Bendrijos lygiu, atveju jurisdikciją nagrinėti kitų valstybių narių vartotojų apsaugos asociacijų pareikštus ieškinius dėl uždraudimo turi atsakovo įsisteigimo arba gyvenamosios vietos valstybės narės teismai.

52 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų procesinių nuostatų vartotojų apsaugos asociacijai, kaip antai ACICL, netampa praktiškai neįmanoma arba pernelyg sudėtinga pasinaudoti ieškiniu dėl uždraudimo ir nekyla grėsmė Direktyva 93/13 siekiamo tikslo įgyvendinimui.

53 Tokiomis aplinkybėmis į pateiktus klausimus reikia atsakyti taip: Direktyvą 93/13 ir veiksmingumo bei lygiavertiškumo principus reikia aiškinti taip, kad pagal juos nedraudžiami valstybės narės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose numatyta, kad, kiek tai susiję su vartotojų apsaugos asociacijų ieškiniais dėl uždraudimo, pirma, tokie ieškiniai turi būti pateikti atsakovo įsisteigimo arba gyvenamosios vietos teismams ir, antra, pirmosios instancijos teismo sprendimai dėl teritorinės kompetencijos neturėjimo negali būti skundžiami.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

54 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvą 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais ir veiksmingumo bei lygiavertiškumo principus reikia aiškinti taip, kad pagal juos nedraudžiami valstybės narės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose numatyta, kad, kiek tai susiję su vartotojų apsaugos asociacijų ieškiniais dėl uždraudimo, pirma, tokie ieškiniai turi būti pateikti atsakovo įsisteigimo arba gyvenamosios vietos teismams ir, antra, pirmosios instancijos teismo sprendimai dėl teritorinės kompetencijos neturėjimo negali būti skundžiami.

Parašai.